

„Halo, tu Archiwum!” 2018 – wydarzenie edukacyjne Archiwum Narodowego w Krakowie

W ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Archiwów, świętowanego corocznie 9 czerwca, Archiwum Narodowe w Krakowie w 2018 r. zorganizowało wydarzenie edukacyjne pod hasłem „Halo, tu Archiwum!”. W dniach 28 maja – 19 czerwca 2018 r. przeprowadzona została seria warsztatów, lekcji i wykładów. Spotkania odbyły się w oddziałach Archiwum w Krakowie (centrala przy ul. Siennej, 15–16 czerwca), Bochni (12–13 czerwca) i Nowym Sączu (28–29 maja) oraz w Ekspozyturze w Spytkowicach (5 i 10 czerwca).

Ideą, jaka przyświecała organizatorom, było zrealizowanie przedsięwzięcia mającego na celu przybliżenie wybranych aspektów działalności Archiwum, jego zadań i specyfiki pracy. Zgodnie z założeniem program wydarzenia uwzględnił również elementy edukacyjne z wykorzystaniem nauk pomocniczych historii. Była to próba zaproponowania, przeznaczonej dla zróżnicowanego odbiorcy, rozbudowanej i ciekawej oferty edukacyjnej, dzięki której Archiwum mogłoby w większym niż dotychczas wymiarze zaistnieć w świadomości społecznej.

W ramach „Halo, tu Archiwum!” przygotowana została oferta edukacyjna przeznaczona dla dzieci i młodzieży w różnym wieku (od dzieci w wieku przedszkolnym po licealistów) oraz osób dorosłych. Tematyka zajęć koncentrowała się wokół tematów: co to jest archiwum, czym się zajmuje i co gromadzi oraz jak uzyskać informacje z archiwaliów i w jaki sposób je wykorzystać. Stopień zaawansowania poruszanych zagadnień oraz metody ich przedstawienia zostały dostosowane do potrzeb konkretnych grup wiekowych.

Pracownicy Archiwum przygotowali i przeprowadzili warsztaty, wykłady oraz prelekcje z elementami pokazu: „Mały archiwista – moja pierwsza wizyta w archiwum” (Agnieszka Filipek, Agnieszka Jeleń); „Numeracja domów w Krakowie, czyli jak rozwiązać zagadkę” (Kamila Follprecht); „Czas na nowe hobby – genealogia dla początkujących” (Karolina Gołąb-Malowicka, Małgorzata Klimas); „Archiwum rodzinne – co mieści szuflada i Internet” (Joanna Jagiełło); „Poza obrazem – budowa archiwalnych materiałów fotograficznych” (Anna Seweryn); „Drzewo – sadzimy czy tworzymy? Warsztaty genealogiczne” (Zofia Sitko); „Ludzie jak drzewa – też mają korzenie. Porozmawiajmy o genealogii” (Zofia Sitko); „Kura pazurem czy pisarz piórem? Czyli jak dawniej pisało” (Anna Sokół, Aldona Warzecha); „Trzeba odczytać, żeby zrozumieć – jak sobie radzić z dawnym pismem” (Anna Sokół, Aldona Warzecha). Dodatkowo w siedzibie Archiwum przy ul. Siennej w dniu 16 czerwca 2018 r. działał punkt konsultacyjny „Genealogiczne SOS” przeznaczony dla osób chcących zasięgnąć indywidualnej porady w zakresie planowania i prowadzenia poszukiwań własnych korzeni.

Atutem działalności dydaktycznej prowadzonej przez archiwista jest możliwość zapewnienia odbiorcy kontaktu z oryginalnym źródłem. Archiwum Narodowe w Krakowie, korzystając z różnorodności i bogactwa zasobu, zaplanowało realizację całego przedsięwzię-

cia w oparciu o źródła, które pozwalają nauczać o przeszłości w sposób interesujący i jednocześnie atrakcyjny. Wykorzystaniu źródeł nadano jednak zróżnicowaną formę. Podczas wybranych zajęć zapewniony został kontakt z oryginałem, polegający na wpleceniu w tok narracji elementów klasycznego pokazu archiwalnego, podczas którego prelegent ilustruje wykład prezentowanymi w oryginale archiwaliami. W ogromnej większości jednak nacisk położono na nadanie zajęciom formy warsztatów dających większe możliwości interakcji pomiędzy prowadzącym a uczestnikami. W takim wypadku kontakt z oryginalnymi archiwaliami został ograniczony, w zamian za to wykorzystano kopie archiwaliów z zasobu Archiwum. Pozwoliło to na niczym nieograniczoną, swobodną pracę ze źródłem historycznym, bez narażania archiwaliów na niebezpieczeństwo. Wydaje się, że praca ze źródłem historycznym w formie warsztatów jest najciekawszą formą edukacji, która może odbywać się poza murami szkolnymi i być wartą uwagi alternatywą dla klasycznych lekcji czy wykładów. Uwzględnienie jej na stałe w ofercie edukacyjnej Archiwum ma szansę podnieść jej atrakcyjność.

W realizacji przedsięwzięcia (szczególnie w zakresie udostępnienia lokali odpowiednich do przyjęcia większych grup i przeprowadzenia zajęć) Archiwum wspomagali partnerzy: Miejski Dom Kultury w Bochni, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu, Towarzystwo Miłośników Ziemi Spytkowickiej w Spytkowicach. Jeżeli się dało, spotkania w ramach „Halo, tu Archiwum!” odbywały się w terminach zbliżonych do wydarzeń lokalnych, dzięki czemu możliwe było zaakcentowanie obecności Archiwum podczas wydarzeń dłużej istniejących w świadomości społecznej. I tak: spotkania w Bochni wpięły się w obchody święta miasta – tzw. „Dni Bochni”, natomiast w Spytkowicach przedsięwzięcie Archiwum było partnerem Pikniku Rodzinnego „Spytkowice zamkiem stoją” (organizator: Towarzystwo Miłośników Ziemi Spytkowickiej, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Spytkowicach, Amatorski Klub Aktywnych „Spytaktiv”).

Harmonogram spotkań – w formie plakatu (opracowanego przez A. Seweryn) został wywieszony w siedzibach Archiwum. W Bochni, dzięki przychylności dyrekcji Miejskiego Domu Kultury, plakaty ukazały się dodatkowo na miejskich słupach ogłoszeniowych. Oprócz tego materiały informacyjne zamieszczone zostały w Internecie, rozesłane do placówek szkolnych i instytucji kulturalnych. Zapisy na spotkania prowadzone były w drodze otwartych zgłoszeń.

Wydarzenie spotkało się z ogromnym zainteresowaniem odbiorców, ilość zgłoszeń udziału (zwłaszcza ze strony grup zorganizowanych) przerosła nawet oczekiwania pomysłodawców. Zaplanowane terminy spotkań w krótkim czasie zostały zarezerwowane przez grupy szkolne i przedszkolne, co spowodowało, że zabrakło miejsc dla kolejnych chętnych. Tak duża popularność spotkań sprawiła, że uruchomione zostały dodatkowe terminy, poza planowanym harmonogramem (2 dodatkowe grupy w Krakowie, 3 w Bochni, 3 w Nowym Sączu, natomiast w Spytkowicach pracownik Archiwum przeprowadził dodatkową prelekcję w Gminnej Bibliotece Publicznej w ramach „Nocy Bibliotek”).

Łącznie przeprowadzono 47 prelekcji i warsztatów, w których wzięło udział 915 uczestników (od dzieci w wieku przedszkolnym po osoby dorosłe). Wszystkie zajęcia zostały przeprowadzone w formie i sposób dostosowany do możliwości percepcyjnych odbiorców, przy wykorzystaniu materiałów dydaktycznych specjalnie przygotowanych przez prelegentów do tego celu (np. wspierające proces nauczania karty pracy, które rozwijają i budują

różnorodności umiejętności i wiedzy). Ponadto rozdano materiały informacyjno-promocyjne, również dopasowane do oczekiwań uczestników (np. naklejki dla młodszych dzieci, dyplomy udziału).

Uczestnicy spotkań wyrażali bardzo pochlebne opinie o warsztatach. Dowodem na pozytywny odbiór oferty „Halo, tu Archiwum!” było również duże zaangażowanie i aktywność przybyłych osób, których skutecznie udało się zaprosić do wspólnej pracy i zabawy, skupionych wokół tematów związanych z historią, archiwum i archiwaliami. Opiekunowie grup szkolnych potwierdzili, że oferta jest dla nich atrakcyjna z punktu widzenia dydaktycznego, doskonale wpisuje się w rozwój dzieci i młodzieży oraz programy nauczania. Wielu z nich podkreślało również, że Archiwum do tej pory nie było dla nich identyfikowalne, szczególnie nie budziło skojarzeń z miejscem przyjaznym dla grup szkolnych i ciekawą ofertą edukacyjną. Pedagodzy niejednokrotnie zadawali pytanie o możliwość cyklicznego uczestnictwa w podobnych spotkaniach w Archiwum w kolejnych latach.

Prelegenci ze swojej strony zauważyli, że atmosfera w trakcie spotkań była bardzo dobra i podkreślali, że przekazywane przez nich informacje spotkały się z pozytywnym odbiorem i zainteresowaniem uczestników, niezależnie od ich wieku i przygotowania historycznego.

„Halo, tu Archiwum!” przyciągnęło również uwagę mediów, relacje filmowe z wydarzenia ukazały się w dniu 15 czerwca 2018 r. w Teleexpresie Extra i TVP Kraków (główne wydanie „Kroniki”). Jest to dowód, że media zauważyły potencjał informacyjny w zagadnieniach prezentowanych w trakcie lekcji i warsztatów oraz możliwość zainteresowania nimi jeszcze większych grup odbiorców, także poza grupami szkolnymi.

Realizacja wydarzenia edukacyjnego „Halo, tu Archiwum!” w 2018 r. zakończyła się sukcesem. Archiwum zostało ukazane w zdecydowanie dobrym świetle i postawiło znaczący krok na drodze ku rozpoznawalności w przestrzeni edukacyjnej, przede wszystkim w Krakowie (z uwagi na dotychczasową działalność Oddziały w Bochni i Nowym Sączu są w swoim regionie o wiele bardziej identyfikowalne w tym zakresie). Tym samym „Halo, tu Archiwum!” stało się jednym z elementów budujących wizerunek Archiwum jako ważnej i przyjaznej instytucji. Kolejnym krokiem w kierunku umocnienia tej pozycji powinno stać się przekształcenie „Halo, tu Archiwum!” w duże cykliczne wydarzenie edukacyjne, które z czasem ma szansę zdobyć wysoką rozpoznawalność, wspierając budowanie pozycji Archiwum.

*Anna Sokół, Aldona Warzecha
Archiwum Narodowe w Krakowie*